

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

Batı ve Diğerleri - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no:33097/96 ve 57834/00)

NİHAİ KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

© T.C. Dışışleri Bakanlığı, 2004. Bu gayrıresmi özet çeviri Dışışleri Bakanlığı Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları Genel Müdür Yardımcılığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Dışışleri Bakanlığı Avrupa Konseyi ve İnsan Hakları Genel Müdür Yardımcılığı'na atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

İŞLEMLER

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan (no:33097/96 ve 57834/00) başvuru no'lu davanın nedeni Türkiye Cumhuriyeti uyruklu Ulaş Batı, Bülent Gedik, Müştak Erhan İl, Özgür Öktem, Sinan Kaya, İsmail Altun, İzzet Tokur, Okan Kablan, Cemal Bozkurt, Devrim Öktem, Sevgi Kaya, Arzu Kemanoglu, Zülcihan Şahin, Ebru Karahancı ve Zühal Sürücü ("Başvuranlar"), 28 Temmuz 1996 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlükleri Sözleşmesinin "AİHS" ("Sözleşme") 25. maddesi gereğince Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna "AİHK" ve 19 Mayıs 2000 tarihinde AİHS'nin 35. maddesi gereğince Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine "AİHM" yaptığı başvurudur.

Başvuranlar AİHM önünde İstanbul'da avukat olan Sn. Gülizar Tuncer, İbrahim Ergün, Sevim Akat, Gülay Alpül, Several Demir ve Oğuz Demir tarafından temsil edilmişlerdir.

OLAYLAR

I. DAVA KOŞULLARI

1979 doğumlu Ulaş Batı, 1974 doğumlu Bülent Gedik, 1971 doğumlu Müştak Erhan İl, 1976 doğumlu Özgür Öktem, 1978 doğumlu Sinan Kaya, 1974 doğumlu İsmail Altun, 1973 doğumlu İzzet Tokur, 1980 doğumlu Okan Kablan, 1973 doğumlu Cemal Bozkurt, 1975 doğumlu Devrim Öktem, 1980 doğumlu Sevgi Kaya, 1972 doğumlu Arzu Kemanoglu, 1977 doğumlu Zülcihan Şahin, 1978 doğumlu Ebru Karahancı ve 1979 doğumlu Zühal Sürücü Türk vatandaşı olup İstanbul'da ikamet etmektedirler.

A. Başvuranların tutuklanması ve tutuklamanın ardından düzenlenen sağlık raporları

Şubat-Mart 1996 tarihinde yasadışı marksist örgütü olan TKEP/L (Türkiye Komünist ve Emekçiler Partisi/Leninist) karşı yürütülen polis operasyonu çerçevesinde İstanbul Polisi başvuranları yakalayıp İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesinde "EM" sorguya çekmek üzere göz altına almıştır.

Başvuranların her birinin kendine özgü aktarılan olaylar aşağıdaki gibi özetlenmiştir:

1. Ulaş Batı Davası

Batı 8 Şubat 1996 tarihinde tutuklanmıştır.

Batı, 19 Şubat 1996 tarihinde göz altı sırasında polisler tarafından kötü muameleye maruz kaldığını belirttiği Cumhuriyet Başsavcısı önüne çıkarılmıştır. Daha sonra başvuran İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi "DGM" hakimi önüne çıkarılmış ve savcılığa verdiği ifadeyi yinelemiştir. DGM hakimi başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

Batı, İstanbul EM'de göz altında tutulduğu sırada çeşitli kötü muamelelere maruz kaldığını bildirmiştir.

Başvurana bir tek sağlık kontrolü yapılmıştır. Adli Tıp Kurumu doktorunun düzenlediği 19 Şubat 1996 tarihli raporda başvuranın vücudunda yaraların bulunduğunu ve başvuranın omuzlarında ağrılarının olduğunu öne sürdüğünü, dolayısıyla başvurana bir günlük rapor verdiğini belirtmiştir.

2. Bülent Gedik Davası

Gedik 6 Şubat 1996 tarihinde tutuklanmıştır.

Başvuran 19 Şubat 1996 tarihinde dinlendiği Cumhuriyet Başsavcısı önünde, ifadesinin zorla alındığını ve verdiği ifadesini okumadan imzaladığını iddia etmiştir. Daha sonra ilgili kişi, hakkında tutuklama kararı alan DGM hakimi önünde savcılığa verdiği ifadesini yinelemiştir.

Başvuran göz altı sırasında çeşitli kötü muamelelere maruz kaldığını belirtmiştir.

Başvuran hakkında üç sağlık raporu düzenlenmiştir: birincisi 19 Şubat 1996 tarihinde adli tıp doktoru tarafından düzenlenmiş ve başvurana üç gün rapor verilmiştir, ikincisi 27 Şubat 1996 tarihinde Bayrampaşa Cezaevi doktoru tarafından düzenlenmiş ve doktor nihai raporun adli tıp doktoru tarafından düzenlenebileceğini belirtmiştir. Son olarak adli tıp doktoru Gedik'i 7 Mart 1996 tarihinde muayene etmiş ve ilgili kişinin bir hastanenin nöroloji servisinde muayene edildikten sonra nihai raporun düzenlenebileceğine kanaat getirmiştir. Dosyada bulunan bilgilere göre bu ek sağlık kontrolü yapılmamıştır.

3. Müştak Erhan İl Davası

Erhan 6 Şubat 1996 tarihinde tutuklanmıştır.

Başvuran 19 Şubat 1996 tarihinde Cumhuriyet Başsavcısı tarafından dinlenmiş ve savcı önünde kendisine yöneltilen bütün suçlamaları reddetmiştir. Daha sonra DGM hakimi önüne çıkarılan başvuran göz altı sırasında polislerin kendisine kötü muamelede bulunduğunu iddia etmiştir. DGM hakimi başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

Başvuran EM'deki göz altı sırasında çeşitli kötü muamelelere maruz kaldığını belirtmiştir.

Erhan İl hakkında üç sağlık raporu düzenlenmiştir: birincisi 19 Şubat 1996 tarihinde adli tıp doktoru tarafından düzenlenmiş ve doktor başvuranın bir hastanenin nöroloji servisinde muayene edildikten sonra nihai raporun düzenlenebileceğini belirtmiştir, ikincisi Bayrampaşa Cezaevi doktoru tarafından 27 Şubat 1996 tarihinde düzenlenmiş ve doktor nihai raporun adli tıp doktoru tarafından düzenlenebileceğine kanaat getirmiştir. Son olarak adli tıp doktoru 19 Şubat 1996 tarihli sağlık raporunu gördükten sonra 6 Mart 1996 tarihinde başvuranın nörolojik muayenesinin yapılması amacıyla bir hastaneye sevk edilmesine karar vermiştir. Ancak, dosyada bulunan bilgilere göre bu ek muayene yapılmamıştır.

4. Özgür Öktem Davası

Öktem 8 Şubat 1996 tarihinde tutuklanmıştır.

Başvuran 19 Şubat 1996 tarihinde Cumhuriyet Başsavcısı tarafından dinlenmiş ve daha sonra DGM hakimi önüne çıkarılan başvuran göz altı sırasında polislerin kendisine kötü muamelede bulunduğunu iddia etmiştir. DGM hakimi başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

Başvuran göz altı sırasında çeşitli kötü muamelelere maruz kaldığını belirtmiştir.

Başvuran hakkında üç sağlık raporu düzenlenmiştir: birincisi 19 Şubat 1996 tarihinde adli tıp doktoru tarafından düzenlenmiş ve başvuranın vücudunda hiçbir darp izine rastlanmadığı sonucuna vararak üç günlük rapor vermiştir, ikincisi 27 Şubat 1996 tarihinde Bayrampaşa Cezaevi doktoru tarafından düzenlenmiş ve doktor nihai raporun adli tıp doktoru

tarafından düzenlenebileceğini belirtmiştir. Son olarak adli tıp doktoru 6 Mart 1996 tarihinde düzenlediği raporda 19 ve 27 Şubat 1996 tarihli raporlardaki saptamaları onamıştır.

5. Sinan Kaya Davası

Kaya 8 Şubat 1996 tarihinde tutuklanmıştır.

Başvuran 19 Şubat 1996 tarihinde Cumhuriyet Başsavcısı tarafından dinlenmiş ve daha sonra DGM hakimi önüne çıkarılan başvuran göz altı sırasında polislerin kendisine kötü muamelede bulunduğunu iddia etmiştir. DGM hakimi başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

Başvuran göz altı sırasında çeşitli kötü muamelelere maruz kaldığını belirtmiştir. Başvuran hakkında üç sağlık raporu düzenlenmiştir: birincisi 19 Şubat 1996 tarihinde adli tıp doktoru tarafından düzenlenmiş ve doktor beş günlük rapor vermiştir, ikincisi 27 Şubat 1996 tarihinde Bayrampaşa Cezaevi doktoru tarafından düzenlenmiş ve doktor nihai raporun adli tıp doktoru tarafından düzenlenebileceğini belirtmiştir. Son olarak adli tıp doktoru 7 Mart 1996 tarihinde düzenlediği raporda başvurana beş günlük rapor vermiştir.

6. Sevgi Kaya Davası

Kaya (Sinan Kaya'nın kardeşi) 8 Şubat 1996 tarihinde tutuklanmıştır.

Başvuran 19 Şubat 1996 tarihinde Cumhuriyet Başsavcısı tarafından dinlenmiş ve daha sonra DGM hakimi önüne çıkarılan başvuran göz altı sırasında polislerin kendisine kötü muamelede bulunduğunu iddia etmiştir. DGM hakimi başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

Başvuran göz altı sırasında çeşitli kötü muamelelere maruz kaldığını belirtmiştir. Başvuran hakkında üç sağlık raporu düzenlenmiştir: birincisi 19 Şubat 1996 tarihinde adli tıp doktoru tarafından düzenlenmiş ve doktor yedi günlük rapor vermiştir, ikincisi 27 Şubat 1996 tarihinde Bayrampaşa Cezaevi doktoru tarafından düzenlenmiş ve doktor nihai raporun adli tıp doktoru tarafından düzenlenebileceğini belirtmiştir. Son olarak adli tıp doktoru 7 Mart 1996 tarihinde düzenlediği raporda başvurana yedi günlük rapor vermiştir.

7. İsmail Altun Davası

Altun 8 Şubat 1996 tarihinde tutuklanmıştır.

Altun 16 Şubat 1996 tarihinde göz altı sırasında polisler tarafından kötü muameleye maruz kaldığını belirttiği Cumhuriyet Başsavcısı önüne çıkarılmıştır. Daha sonra başvuran DGM hakimi önüne çıkarılmış ve savcılığa verdiği ifadeyi yinelemiştir. DGM hakimi başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

Altun çeşitli kötü muamelelere maruz kaldığını bildirmiştir.

Başvuran hakkında üç sağlık raporu düzenlenmiştir: birincisi 16 Şubat 1996 tarihinde adli tıp doktoru tarafından düzenlenmiştir, ikincisi 28 Şubat 1996 tarihinde Bayrampaşa Cezaevi doktoru tarafından düzenlenmiştir, son olarak adli tıp doktoru 6 Mart 1996 tarihinde düzenlediği raporda 16 Şubat 1996 tarihli rapordaki saptamaları onamıştır.

8. Devrim Öktem Davası

Öktem (Bülent Gedik'in eşi) 6 Şubat 1996 tarihinde tutuklanmıştır.

Başvuran 19 Şubat 1996 tarihinde Cumhuriyet Başsavcısı tarafından dinlenmiş ve daha sonra DGM hakimi önüne çıkarılan başvuran hakkında DGM hakimi tutuklama kararı vermiştir.

Başvuran göz altı sırasında çeşitli kötü muamelelere maruz kaldığını belirtmiştir.

Başvuran hakkında yedi sağlık raporu düzenlenmiştir: birincisi 19 Şubat 1996 tarihinde adli tıp doktoru tarafından düzenlenmiş ve doktor başvuranın bir hastanede doğum servisinde muayene edildikten sonra nihai raporun düzenlenebileceğini belirtmiştir, ikincisi 27 Şubat 1996 tarihinde Bayrampaşa Cezaevi doktoru tarafından düzenlenmiş ve doktor nihai raporun adli tıp doktoru tarafından düzenlenebileceğini belirtmiştir, üçüncüsü adli tıp doktoru tarafından 6 Mart 1996 tarihinde düzenlenmiş ve doktor yukarda sözü edilen sağlık raporlarını gördükten sonra başvuranın bir hastanenin doğum servisine sevk edilmesi kararı vermiştir. Dördüncü rapor Haseki Devlet Hastanesinde jinekolog tarafından 6 Mart 1996 tarihinde düzenlenmiştir. Beşincisi Bayrampaşa Cezaevi doktoru tarafından 18 Nisan 1996 tarihinde düzenlenmiş ve doktor nihai raporun adli tıp doktoru tarafından düzenlenebileceğini belirtmiştir. Altıncısı İstanbul devlet Hastanesi jinekolog doktoru tarafından 31 Mayıs 1996 tarihinde düzenlenmiş ve doktor başvuranın daha önce 20 Şubat 1996 tarihinde muayene edildiği yönünde İstanbul Asliye Hukuk Mahkemesine bilgi vermiştir. Ancak başvuranın düşük yaptığı iddiası üzerine ayrı tedavi önerilmiştir. Son olarak yedi jinekolog doktordan oluşan heyet başvurana ilişkin düzenlenen sağlık dosyasını incelemiş ve 19 Şubat 1997 tarihli raporunda Öktem'in göz altı sırasında düşük yaptığını ancak vücudunda hiçbir darp izine rastlanılmadığından düşük ile iddia edilen kötü muameleler arasında neden- sonuç ilişkisinin kurulamayacağı sonucuna varmıştır.

9. Arzu Kemanoglu Davası

Kemanoglu 6 Şubat 1996 tarihinde tutuklanmıştır.

Başvuran 19 Şubat 1996 tarihinde Cumhuriyet Başsavcısı tarafından dinlenmiş ve savcı önünde göz altı sırasında polislerin kendisine kötü muamelede bulunduğunu iddia etmiştir. Daha sonra DGM hakimi önüne çıkarılmış ve hakim başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

Başvuran hakkında üç sağlık raporu düzenlenmiştir: birincisi 19 Şubat 1996 tarihinde adli tıp doktoru tarafından düzenlenmiştir, ikincisi 27 Şubat 1996 tarihinde Bayrampaşa Cezaevi doktoru tarafından düzenlenmiş ve nihai raporun adli tıp doktoru tarafından düzenlenebileceğini belirtmiştir, son olarak adli tıp doktoru 6 Mart 1996 tarihinde düzenlediği raporda daha önce düzenlenen raporları gördükten sonra başvuranın adli tıp kurumu tarafından sağlık kontrolünden geçmesi kararı vermiştir. Dosyada bulunan bilgilere göre bu sağlık kontrolü yapılmamıştır.

10. Zülcihan Şahin Davası

Şahin 7 Şubat 1996 tarihinde tutuklanmıştır.

Başvuran, 19 Şubat 1996 tarihinde Cumhuriyet Başsavcısı ve DGM hakimi önünde göz altı sırasında polislerin kendisine kötü muamelede bulunduğunu iddia etmiştir. DGM hakimi başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

Başvuran hakkında üç sağlık raporu düzenlenmiştir: birincisi 19 Şubat 1996 tarihinde adli tıp doktoru tarafından düzenlenmiş ve doktor rapor vermeye gerek görmemiştir, ikincisi 22 Şubat 1996 tarihinde Bayrampaşa Cezaevi doktoru tarafından düzenlenmiştir, son olarak adli tıp doktoru 7 Mart 1996 tarihinde düzenlediği raporda 22 Şubat 1996 tarihli rapordaki saptamaları onamış ve başvurana üç günlük rapor vermiştir.

11. Ebru Karahancı Davası

Karahancı 8 Şubat 1996 tarihinde tutuklanmıştır.

Başvuran, 19 Şubat 1996 tarihinde Cumhuriyet Başsavcısı ve DGM hakimi önünde göz altı sırasında polislerin kendisine kötü muamelede bulunduğunu iddia etmiştir. DGM hakimi başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

Karahancı çeşitli kötü muamelele maruz kaldığını bildirmiştir.

Başvuran hakkında üç sağlık raporu düzenlenmiştir: birincisi 19 Şubat 1996 tarihinde adli tıp doktoru tarafından düzenlenmiş ve doktor beş günlük rapor vermiştir, ikincisi 27 Şubat 1996 tarihinde Bayrampaşa Cezaevi doktoru tarafından düzenlenmiş ve doktor başvuranın adli tıp doktoru tarafından muayene edilmesi kararı vermiştir, son olarak adli tıp doktoru 6 Mart 1996 tarihinde düzenlediği raporda 19 Şubat 1996 tarihli rapordaki saptamaları onamıştır.

12. İzzet Tokur Davası

Tokur 8 Şubat 1996 tarihinde tutuklanmıştır.

Başvuran, 19 Şubat 1996 tarihinde Cumhuriyet Başsavcısı ve DGM hakimi önünde göz altı sırasında polislerin kendisine kötü muamelede bulunduğunu iddia etmiştir. DGM hakimi başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

Tokur çeşitli kötü muamelelere maruz kaldığını bildirmiştir.

19 Şubat 1996 tarihinde adli tıp doktoru başvuranı muayene ettikten sonra düzenlediği raporda başvuranın vücudunda hiçbir darp izine rastlanılmadığını belirtmiş ancak, başvuranın kolunda hissettiği ağrılardan dolayı başvurana bir günlük rapor vermiştir.

13. Okan Kablan Davası

Kablan 6 Şubat 1996 tarihinde tutuklanmıştır.

Başvuran, 19 Şubat 1996 tarihinde Cumhuriyet Başsavcısı ve DGM hakimi önünde göz altı sırasında polislerin kendisine kötü muamelede bulunduğunu iddia etmiştir. DGM hakimi başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

Kablan çeşitli kötü muamelelere maruz kaldığını bildirmiştir.

Başvuran hakkında üç sağlık raporu düzenlenmiştir: birincisi 19 Şubat 1996 tarihinde adli tıp doktoru tarafından düzenlenmiş ve doktor bir günlük rapor vermiştir, ikincisi 28 Şubat 1996 tarihinde Bayrampaşa Cezaevi doktoru tarafından düzenlenmiş ve doktor nihai raporun adli tıp doktoru tarafından düzenlenebileceğini belirtmiştir, son olarak adli tıp doktoru 7 Mayıs 1996 tarihinde düzenlediği raporda başvuranın kulaklarında bir sorun olduğunu saptamış ve başvurana on beş günlük rapor vermiştir.

14. Zühal Sürücü Davası

Sürücü 14 Mart 1996 tarihinde tutuklanmıştır.

25 Mart 1996 tarihinde muayene edilmiş ve başvuranın vücudunda hiçbir darp izine rastlanılmamıştır. Başvuran önce Cumhuriyet Başsavcısı daha sonra da DGM hakimi önüne çıkarılmış ve hakim başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

15. Cemal Bozkurt Davası

Bozkurt 14 Mart 1996 tarihinde tutuklanmıştır.

25 Mart 1996 tarihinde muayene edilmiş ve başvuranın vücudunda hiçbir darp izine rastlanılmamıştır. Başvuran önce Cumhuriyet Başsavcısı daha sonra da DGM hakimi önüne çıkarılmış ve hakim başvuranın tutuklanmasına karar vermiştir.

B. Başvuranlar hakkındaki suçlamalar ve serbest bırakılma talepleri

Cumhuriyet Başsavcısı 10 Nisan 1996 tarihinde başvuranların da aralarında bulunduğu yirmi sanık hakkında Türkiye Cumhuriyeti Anayasasını tamamen veya kısmen değiştirmeye veya üzerinde değişiklik yapmaya veya Türkiye Büyük Millet Meclisine karşı darbe girişiminde bulunmaya veya Millet Meclisinin görevlerini yerine getirmesine zor kullanarak engel olmaya yönelik her türlü girişimden men eden Türk Ceza Kanunun “TCK” 146. maddesine ve silahlı örgüte mensup olmaktan men eden TCK 168§2. maddesine dayanarak ceza davası açmıştır. Başvuranlar, aralarında kasten adam öldürme, adam öldürme girişimi, patlayıcı madde fırlatma, yasadışı ve şiddet içeren gösterilere katılmak gibi birçok şiddet eyleminde bulunmakla suçlanmışlardır.

DGM 21 Kasım 1996 tarihinde Sevgi Kaya ve İzzet Tokur’un ve 28 Ocak 1997 tarihinde Ebru Karahancı ve Zühal Sürücü’nün tahliye edilmesine karar vermiştir.

Başvuranların (tutukluların) avukatları 27 Mart 1997 tarihli oturumda başvuranların tutukluluk hallerinin uzun sürmesini ve kanıtları öne sürerek başvuranların serbest bırakılmalarını talep etmiştir. DGM, dosyanın içeriği ve yöneltilen suçlamaların niteliği göz önünde bulundurulduğunda tutukluluk gerekçelerinin ortadan kalkmadığı sonucuna vararak talebi reddetmiştir.

Başvuranların yaptığı itiraz 3 Nisan 1997 tarihinde başvuranlar aleyhine yapılan suçlamalar ve kanıtlarla beraber dosya içeriği göz önünde bulundurularak İstanbul DGM tarafından reddedilmiştir.

DGM 21 Ekim 1997 tarihinde Okan Kablan ve Cemal Bozkurt’un, 5 Mart 1998 tarihinde Sinan Kaya’nın, 12 Mayıs 1998 tarihinde Ulaş Batı ve Zülcihan Şahin’in, 16 Temmuz 1998 tarihinde Devrim Öktem ve Arzu Kemanoglu’nun 8 Nisan 1999 tarihinde Müştak Erhan’ın ve 25 Şubat 2000 tarihinde Özgür Öktem’in tahliye edilmesine karar vermiştir.

İsmail Altun hakkında ise 12 Ekim 2001 tarihinde sağlık durumu nedeniyle DGM serbest bırakılmasına karar vermiştir. Bülent Gedik dosyada bulunan bilgilere göre tahliye edilmemiştir.

Mevcut durumda dava yerel makamlar önünde hala askıda kalmıştır.

C. Başvuranların şikayetleri ve söz konusu göz altı sırasında yapılan kötü muamelelerden sorumlu altı polis hakkındaki suçlamalar

Bülent Gedik, Zülcihan Şahin, Sinan Kaya, Sevgi Kaya, Devrim Öktem, Okan Kaplan, Arzu Kemanoglu, Müştak Erhan İl, İzzet Tokur, Ulaş Batı isimli başvuranlar 5 Mart 1996 tarihinde göz altından sorumlu polisler aleyhine kötü muameleden şikayetçi olmuşlardır. Aynı başvuranlar O.T. (İstanbul Emniyet Müdürü) ve R.A. (İstanbul Emniyet Müdürlüğü Terörle Mücadele Şubesinde Müdür Yardımcısı) hakkında suç duyurusunda bulunmuştur. Başvuranlar bu kişilerin kendilerine işkence yapan polislerin hiyerarşi olarak üstlerinin olduğunu öne sürmüşlerdir. Bu şikayet hakkında 24 Şubat 1998 tarihinde yeterli kanıt olmadığı gerekçesiyle usul işlemlerine devam etmeme kararı alınmıştır. Bu muhakemenin men-i kararı Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı tarafından 23 Eylül 1998 tarihinde onanmıştır.

Cumhuriyet Başsavcısı 12 Nisan 1996 tarihinde 5 Mart 1996 tarihinde yapılan şikayet çerçevesinde başvuranların göz altına alınmasından sorumlu Fatih Berkup, Mehmet A.

Çavdar, Ahmet Bereket, ve Yakup Doğan isimli dört polisi dinlemiştir. Polisler söz konusu başvuranlara kötü muamelede bulunmadıklarını belirtmişlerdir.

Aynı zamanda taraflar tarafından belirtilmeyen bir tarihte Ebru Karahancı, Özgür Öktem ve İsmail Altun tarafından şikayette bulunulmuştur. Bu kişiler Mustafa Sara, Mustafa Taner Paylaşan, Fatih Berkup, Mehmet A. Çavdar, Ahmet Bereket, ve Yakup Doğan isimli altı polisin göz altı sırasında kendilerine kötü muamelede bulunduklarını öne sürmüşlerdir. İstanbul Savcılığı 21 Şubat 1997 tarihinde şikayet hakkında muhakemenin men-i kararı almıştır. Ancak, başvuranlara göre 5 Aralık 1997 tarihinde başvuranların temsilcisinin yaptığı şikayet üzerine Beyoğlu Ağır Ceza Mahkemesi Başkanı bu muhakemenin men-i kararını iptal etmiştir.

Cumhuriyet Başsavcısı 4 Mart 1997 tarihinde verdiği iddianameyle İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinde Mustafa Taner Paylaşan, Fatih Berkup, Mehmet A. Çavdar, Ahmet Bereket, ve Yakup Doğan isimli beş polis hakkında TCK'nun 243. maddesine dayanarak kamu davası açmıştır.

İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi 26 Mayıs 1997 tarihinde haklarında soruşturma açılan beş polisin bulunmadığı ilk oturumunda başvuranları dinlemiştir. Başvuranlar Mustafa Sarı hakkında takibatın olmamasına itiraz etmişlerdir. Aynı şekilde Devrim Öktem 17 Şubat 1996 tarihinde göz altı sırasında yapılan kötü muameleden dolayı düşük yaptığını bildirmiştir. Ayrıca, İzzet Tokur, Ebru Karahancı, Özgür Öktem ve İsmail Altun dışındaki başvuranlar Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunun 365. maddesi gereğince ceza muhakemeleri usulünde müdahil tarafın olması talebinde bulunmuşlardır ve bu talep kabul edilmiştir.

7 Temmuz 1997 tarihli oturumda başvuranlar duruşmada mevcut olan polisleri teşhisini gerçekleştirmişlerdir. İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi sanıkların tutuklanmasına gerek olmadığına kanaat getirmiş ve Mustafa Sara hakkında daha sonra kovuşturma başlatılıp başlatılmaması konusunun görülmesine karar vermiştir.

20 Ekim 1997 tarihli oturumda Devrim Öktem'in babası ve Karahancı dinlenmiştir. Karahancı göz altı sırasında gözlerinin bağlı olmasından dolayı hiç kimseyi teşhis edemeyeceği yönünde ifade vermiştir.

Sanıklardan Ahmet Bereket'in ifadeleri istinabe tarafından kaydedilmiş ve Ağır Ceza Mahkemesinde açılan dosyaya 29 Temmuz 1997 tarihinde konulmuştur.

25 Aralık 1997 tarihli oturumda A. Kılıç ve Ay. Kılıç isimli iki kurbanın adresleri tespit edilmiş ve eksik tanık ifadeleri dinlenilmiştir.

11 Mart tarihli oturumda A. Tunga'nın ifadeleri dinlenilmiştir.

7 Ocak 1998 tarihinde Cumhuriyet Başsavcısı mahkemeye, zorla ifade almak için kötü muamele yapmakla suçlandığı Mustafa Sarı hakkındaki ek iddianameyi sunmuştur.

14 Nisan 1998 tarihinde istinabeye verdiği Mustafa Sarı'nın ifadeleri dosyaya konmuştur.

Ağır Ceza Mahkemesi 21 Mayıs ve 25 Aralık 2002 tarihleri arasında mahkemeye çıkarılmak üzere bir tanığın ve kurbanın adreslerinin tespit edilmesi amacıyla otuza yakın oturum gerçekleştirmiştir. Oysa başvuranların temsilcileri 24 Haziran 1999, 20 Kasım 2001, 23 Aralık 2002 tarihlerinde bu kişilerin Ağır Ceza Mahkemesi tarafından dinlenilmemesini talep etmiş ve bu talep mahkeme tarafından 13 Şubat 2002 tarihinde kabul edilmiştir.

17 Temmuz 2002 tarihli oturumda Mustafa Taner Paylaşan, Fatih Berkup ve Yakup Doğan istifalarını sunmuşlardır. Ayrıca M.A. Çavdar'ın öldüğü ortaya çıkmıştır.

1 Ekim 2002 tarihinde başvuranların temsilcileri ceza davasının zaman aşımına uğrayacağına dikkati çekerek muhakeme işleminin hızlandırılmasını talep etmiştir.

20 Kasım 2002 tarihli oturumda Yakup Doğan bir avukat talebinde bulunmak için süre istemiş ve Mustafa Sara mahkemeye oturumlara katılmama sebebi olarak sağlık raporu sunmuştur. Ağır Ceza Mahkemesi sanıklara süre tanımıştır. Ayrıca dosyada bulunan bilgilere göre Mustafa Sara hiçbir zaman mahkemeye çıkmamıştır.

25 Aralık 2002 tarihli oturumda Cumhuriyet Başsavcısı iddianamesini sunmuştur. Savcı dava sırasında ölen M.A. Çavdar'ın ölmesi nedeniyle ceza davasının düşmesini Mustafa Taner Paylaşan, Ahmet Bereket, Fatih Berkup ve Yakup Doğan'a ilişkin ceza davasının ise zaman aşımından dolayı düşmesini talep etmiştir. Mustafa Sara için savcı sadece Bülent Gedik'e işkence yapmasından dolayı cezaya çarptırılmasını talep etmiştir. Ancak, savcı diğer suçlamalar için beraat etmesini istemiştir.

Ağır Ceza Mahkemesi 5 Şubat 2003 tarihinde verdiği kararla Mustafa Taner Paylaşan, Ahmet Bereket, Fatih Berkup ve Yakup Doğan'a karşı yürütülen işlemlere zaman aşımından dolayı ve M.A.Çavdar aleyhine olan davaya ölüm nedeniyle son verilmesine karar vermiştir. Mustafa Sara hakkında mahkeme M.Gedik ve Devrim Öktem'e yaptığı işkenceden dolayı suçlu bularak Mustafa Sara'yı iki yıl hapis cezasına çarptırmış ve altı ay kamu hizmetinden men etme kararı almıştır. Ancak mahkeme diğer suçlardan sanığın beraat etmesine karar vermiştir.

Dava Yargıtay'da hala askıdadır.

HUKUK AÇISINDAN

I. AİHS'NİN 3. MADDESİNİN İHLAL EDİLMESİNE İLİŞKİN

Başvuranlar Ulaş Batı, Bülent Gedik, Müştak Erhan İl, Özgür Öktem, Sinan Kaya, İsmail Altun, İzzet Tokur, Okan Kablan, Devrim Öktem, Sevgi Kaya, Arzu Kemanoglu, Zülcihan Şahin ve Ebru Karahancı AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiğini öne sürmüşlerdir.

A. İç Hukuk Yollarının Tüketilmemesine İlişkin

Hükümet iç hukuk yollarının tüketilmemesi hakkında itirazda bulunmuştur. Hükümet AİHS'nin 35. maddesine karşın iç hukuk yollarını tüketmeyen başvuranların adli veya ceza muhakeme işlemlerini başlatarak AİHS'nin 3. maddesine göre şikayette bulunabileceklerini öne sürmüştür. Başvuranlar Hükümetin iddialarına itiraz etmişlerdir.

AİHM, kabul edilebilirlik hakkındaki 7 Mart 2002 tarihli kararında bu iddiayı hakkında suç duyurusunda bulunan polisler aleyhine açılan davanın yerel mahkemeler önünde askıda olmasını göz önünde bulundurarak esas ile birleştirme kararı aldığını hatırlatmıştır.

AİHM, Hükümetin ön itirazının hukuki ve cezai başvurularının etkili olmasına ilişkin başvuranların şikayetlerinin özünde çok yakın olmasından dolayı bu yaklaşımı kabul etmiştir (Bkz. Salman-Türkiye, no: 21986/93, §§81-88, CEDH 2000-VII).

B. Kablan'ın sunduğu AİHS'nin 3. maddesine göre altı ay kuralının ihlaline ilişkin şikayet hakkında

Hükümet, AİHS'nin 3. maddesine göre şikayette bulunmak için Okan Kablan'ın altı ay kuralını AİHS'nin 35. maddesi gereğince ihlal ettiğini savunmuştur. Hükümete göre altı aylık süre, başvuranın iç hukuk yollarını kullanmadığını söylemesinden dolayı suç unsuru oluşturan fiilin işlendiği tarihten itibaren başlamıştır.

Hükümet, bu başvuranın 33097/96 sayılı başvuru çerçevesinde verilen başvuru metninde AİHS'nin 3. maddesi alanında başvurusunu yapmadığını dile getirmiştir.

Başvuran, Hükümetin iddiasına itiraz ederek altı ay kuralına riayet ettiğini öne sürmüştür. Başvuran 5 Mart 1996 tarihinde diğer dokuz başvuranlarla beraber şikayette

bulunduğunu ve daha sonra göz altından sorumlu polisler aleyhine açılan cezai işlemlerde “müdahil taraf” olduğunu açıklamıştır. Başvurana göre başlangıçtaki başvuru metninde şikayetin bulunmaması sadece mahkemeye sunulan olayların karmaşıklığından doğan unutkanlıktan kaynaklanmaktadır. 3. maddeye göre yapılan şikayetin cezai işlemleri hala askıda olmasından dolayı AİHS’nin 35. maddesine göre altı aylık süre henüz dolmamıştır.

AİHM, kabul edilebilirlik kararında bu iddiayı esasla birleştirme kararı verdiğini hatırlatmıştır. İncelemenin bu aşamasında AİHM, bu iddiayı tekrar ayrı olarak ele alacaktır.

AİHM, Kablan’ın 6 ve 19 Şubat 1996 tarihleri arasında gerçekleşen göz altı sırasında maruz kaldığı kötü muameleden şikayetçi olduğunu belirtmiştir. AİHM, bu bağlamda “müdahil taraf” olarak yapılan şikayetin AİHS’nin 35. maddesine uygun olarak yapılması gereken başvuru yolları arasında yer aldığını hatırlatmıştır (Erdagöz-Türkiye, no: 17128/90, 10 Temmuz 1991 tarihli Komisyon kararı, Karar ve Raporlar 71, s. 275). Bu başvurunun davada öne sürüldüğü gibi sonuçsuz kaldığı düşünüldüğünde bile başvurunun önemsiz bir girişim olduğu söylenemez; buradan yola çıkarak başvurunun altı aylık sürenin başlama noktasını oluşturduğu sonucuna varılabilir (Bkz. mutatis mutandis, A-Fransa, 23 Kasım 1993 tarihli karar, seri A, no: 277-B, s. 47-48, §30).

Bu davada AİHM, başvuranın 5 Mart 1996 tarihli başvuruda diğer başvuranlarla beraber hareket ettiğini saptamıştır.. Başvuran daha sonra müdahil taraf olmuştur. AİHM’ye göre başvuran, kötü muamele sorumluları aleyhine açılan ceza davasının yerel mahkemelerde askıda olmasına rağmen 19 Mayıs 2000 tarihinde AİHS’nin 3. maddesine göre yaptığı şikayetle AİHS’nin 35. maddesinin gerekliliklerini yerine getirmiştir. Bu nedenle bu iddia reddedilmelidir.

C. Polis tarafından kötü muamele yapıldığı iddiası hakkında

AİHM, başvuranların göz altı sırasında birçok kötü muamelelere maruz kaldıklarına yönelik yaptıkları şikayetleri belirtmiştir: özellikle asma (M. Gedik, Erhan İl, Ö. Öktem, Kaya Altun, KAban, D. Öktem, Kemanoglu, Şahin, KArahancı); devamlı darbeler (M. Batı, Erhan İl, Kaya, Altun, Tokur, KAban, D. Öktem, Şahin, Karahancı); su fışkırtma (Şahin, Kaya, Kemanoglu, Karahancı, M. Tokur, Altun) falaka (Öktem, Kaya). Başvuranlar ayrıca uykusuz bırakıldıkları, aşağılandıkları ve ölüm veya tecavüzle tehdit edildikleri yönünde şikayetçi olmuşlardır.

Başvuranlar kötü muamele iddiaları hakkında soruşturma yürüten yerel makamların tutumlarını da eleştirmişlerdir.

Türk Hükümetine göre iddia edilen olaylar hakkında nihai karar verilmediğinden dolayı 3. maddeye ilişkin hiçbir ihlal ortaya çıkmamaktadır.

AİHM, elinde bulunan unsurlar ışığında, olayları kendi içinde değerlendirme serbestisinin bulunduğunu belirttiği değişmeyen içtiyatını hatırlatmıştır (Bkz. mutatis mutandis, Selmouni-Fransa, no: 25803/94, §86, 1999-V).

AİHM bu davada doktorlar tarafından düzenlenen raporların başvuranların göz altından sonra ciddi yaralarının bulunduğunu ortaya çıkardığını ve mahkemede bulunan hiç kimse bu yaraların daha önce oluşmadığı kanısına itiraz etmemiştir. Ancak, yerel makamlar ve AİHM önünde açılan ceza davasında tarafların sunduğu kanıt unsurlar, başvuranların polislerin birçok kötü muamelelerde bulunduğuna dair sözlerini desteklemiştir. Dolayısıyla dosyada bulunan unsurlar göz önünde bulundurulduğunda AİHM, başvuranların birçok kötü muamelelere maruz kaldıklarını kabul etmiştir. Aynı şekilde başvuranların birbiriyle uyuşan sözleri ve dosyanın tümü göz önünde bulundurulduğunda AİHM, başvuranların aşağılandığının, günlerce uykusuz bırakıldıklarının ve tıbbi tespit gerektirecek fiziksel iz bırakmayan nitelikteki şiddet gibi kişinin akli dengesini bozacak şiddete maruz kaldıklarının doğruluğunu kabul edebilir.

Daha önceki paragrafta yer alan sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda AİHM benzeri kötü muamelelere ilişkin kanıt toplamanın güçlüğü nedeniyle diğer fiziki ve psikolojik saldırı iddialarının doğruluğunu araştırmaya gerek olmadığına kanaat getirmiştir.

AİHM, meydana gelen olayların boyutuyla ilgili olarak konuya ilişkin içtihatı (Bkz. sözü edilen Selmouni, §§ 96-97) ışığında özel bir kötü muamelenin işkence olarak nitelendirilmesi gerektiğine karar vermek için 3. maddenin bu kavram ile insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele arasındaki ayrımı göz önünde bulundurmak gerektiğini hatırlatmıştır. Bu ayrım, büyük ve dayanılmaz acıların tartışma konusu bazı insanlık dışı muamelelerin acımasızlığını belirtmek amacıyla AİHS’de yer almaktadır.

Bu amaçla AİHM, öncelikle İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinin Gedik ve Devrim Öktem’e yapılan fiilleri, söz konusu fiillerin boyutu ve bu muamelelerin ilgili kişilere itirafta bulunmaları veya kendilerine yöneltilen olaylar hakkında bilgi vermeleri amacıyla görevlerini yapan devlet görevlileri tarafından bilinçli olarak yapıldığı göz önünde bulundurulduğunda, işkence olarak nitelendirdiğini saptamıştır. Mahkeme sözü edilen bu başvuruların durumunda saptanan sonuçları göz ardı etmek için hiçbir gerekçe görmemektedir.

AİHM, diğer başvurular hakkında çeşitli sağlık raporlarında belirtilen yaraların tümünün ve başvuruların göz altı sırasında maruz kaldıkları kötü muameleye ilişkin beyanları, fiziksel acıların bulunduğunu ortaya çıkarmıştır. Olayların süregelişi acıların başvurulara kendilerine yöneltilen olaylar hakkında itirafta bulunmaları için bilinçli olarak uygulandığını doğrulamaktadır.

Ortaya çıkarılan fiiller, başvuruların fiziksel ve moral olarak direncini kırma, onları aşağılama amacı olan korku, endişe ve aşağılık duygusu yaratan niteliktedir. AİHM, bu muamelenin insanlık dışı ve aşağılayıcı nitelikte olduğunu söylemek için yeterli ciddi unsurların bulunduğunu kaydetmiştir. Her ne olursa olsun, AİHM, özgürlüğü kısıtlanan bir kişi nezdinde, bu kişinin tutumu tam olarak gerekli kılmasa da fiziksel güç kullanılması insan onurunu kırdığını ve prensip olarak 3. madde tarafından güvence altına alınan hakkı ihlal ettiğini hatırlatmıştır (Selmouni §99).

Başvuruların uğradığı “acı ve ıstırapın” şiddeti konusunda AİHM, “şiddet” niteliğinin bulunmasının “asgari önem” gibi 3. maddenin uygulanması için gerekli olduğuna kanaat getirmiştir ; esas itibarıyla bu nitelik dava verilerinin tümüne özellikle muamelenin süresi ve fiziksel ve zihinsel etkilerinin yanı sıra bazen cinsiyet, yaş, ve kurbanın sağlık durumuna bağlıdır.

AİHM daha önce işkence olarak nitelendirilebilecek muamelelerin bulunduğu sonucuna varılan davalar hakkında karar vermiştir (Aksoy-Türkiye, 18 Aralık 1996 tarihli karar, 1996-VI, s. 2279, §64; Aydın-Türkiye, 25 Eylül 1997, 1997-VI, s. 1891-1892, §§ 83-84 ve 86; Selmouni, §105; Dikme-Türkiye, no; 20869/92, §§ 94-96, CEDH 2000-VIII).

Bu durumda özellikle olaylar sırasında bazı başvuruların yaşının genç olması göz önüne alındığında (örneğin on yedi yaşında olan Batı ve Sürücü, on sekiz yaşındaki Kaya ve Karahancı, on altı yaşındaki Kablan ve Kaya) veya göz altı sırasında hamile olan Devrim Öktem’in tehlikeli durumunda olduğu gibi durumlarda, başvuruların geleceklerinin belirsizliği ve göz altı sırasında uğradıkları şiddetin yoğunluğu nedeniyle sürekli bir acı ve endişe içinde yaşadıkları inkar edilemez.

AİHM için bu muameleler ilgili kişilere itirafta bulunmaları veya kendilerine yöneltilen olaylar hakkında bilgi vermeleri amacıyla görevlerini yapan devlet görevlileri tarafından bilinçli olarak yapılmıştır.

Bu koşullarda AİHM, bütünüyle ele alındığında ve süresiyle beraber amacı da göz önünde bulundurulduğunda başvurulara uygulanan şiddetin, “şiddetli” acı ve ıstırap yaratan ciddi ve acımasız nitelikte olduğu kanaatine varmıştır; buradan yola çıkarak bu şiddet AİHS’nin 3. maddesine göre işkence olarak nitelendirilebilir ve sonuç olarak bu hüküm ihlal edilmiştir.

D. Yürütülen soruşturmaların uygunluğu hakkında

Başvuranlar yetkili makamların ortaya çıkarılan muameleler hakkında etkili soruşturma yapmadığından şikayetçi olmuştur. Hükümet buna itiraz etmiştir.

AİHM, başvuranların şikayetleri esas olarak AİHM'nin 3. madde gereğince savunmacı devleti sorumlu tuttuğu kötü muamelelere ilişkin şikayetleri hakkında ayrıntılı soruşturma yapılmamasıyla ilgili olduğunu gözlemlemiştir. AİHM, ayrıca, İlhan-Türkiye kararını hatırlatmıştır: verilen bir davada 3. maddenin usul olarak ihlalinin davanın özel koşullarına bağlı olup olmadığını saptamanın uygun veya gerekli olup olmadığını belirleme sorununu hatırlatmıştır (no: 22277/93, §§ 92-93, 2000-VII).

Davaya ilişkin olayların hukuki nitelendirilmesini yapan AİHM, başvuranların veya hükümetlerin kendisine atfettiklerine bağlı olmayarak söz konusu şikayetlerin AİHS'nin 13. maddesi çerçevesinde incelenmesinin uygun olacağına kanaat getirmiştir (Bkz. mutatis mutandis, Guerra ve diğerleri-İtalya, 19 Şubat 1998 tarihli karar, 1998-I, s. 223, §§44-45; AİHS'nin 13. maddesi hakkında, Bkz. ayrıca Aksoy, §98, ve Assenov-Bulgaristan, 28 Ekim 1998 tarihli karar, 1998-VIII, §107; 13. maddenin re'sen incelenmesi konusunda Bkz. Büyükdağ-Türkiye, no: 28340/95, §60, 21 Aralık 2000).

II. AİHS'NİN 13. MADDESİNİN İHLALİ HAKKINDA

Başvuranlar Ulaş Batı, Bülent Gedik, Müştak Erhan İl, özgür Öktem, Sinan Kaya, İsmail Altun, İzzet Tokur, Okan Kablan, Devrim Öktem, Sevgi Kaya, Arzu Kemanoglu, Zülcihan Şahin ve Ebru Karahancı 'ya göre kötü muameleyle ilişkin şikayetleri hakkında makamlar etkisini göstermemiştir.

Başvuranlar, soruşturmaların ceza muhakeme usulleri sorumluların kimliklerinin belirlenmesi ve cezalandırılmasına yarayacak nitelikte olmadığından derinlemesine ve etkili olamayacağı kanaatinde.

Öncelikle başvuranlara göre genel olarak soruşturma, beş polis hakkındaki şikayetin yapıldığı tarihten bir yıl sonra mahkemeye intikal ettiği düşünülürse yeterince hızlı gerçekleşmemiştir. Aynı şekilde yargılamanın ilk üç buçuk yılı boyunca sadece on yedi oturum gerçekleşmiştir. Son tanıklar ve davacılar 14 Eylül 1998 tarihli oturumda dinlenmiştir. Daha sonra hiç bir kanıt sunulmamış ve oturumlar sadece bir tanığın ve mağdurun adresinin tespit edilmesi için ardı ardına ertelenmiştir.

Ayrıca, polislerden birinin yani Mustafa Sara'nın Ağır Ceza Mahkemesine çıkarılmaması ve mahkeme Mustafa Sara hakkında işkence mağdurları tarafından kimlik tespitinin yapılmamasından dolayı kısmen beraat kararı aldığı sürece soruşturmanın etkili olduğu söylenemez.

Ayrıca başvuranlara göre bu soruşturma yürütülemeyen kanıtların bulunmasına karşın işkence sorumlularının cezalandırılmasını öngörmemekteydi. Soruşturmadaki boşluklar ve soruşturmanın özenle yapılmaması ceza almayan polisleri işkenceden sorumlu kılmaktadır.

Aynı şekilde başvuranlara göre benzeri davalarda tazminat davası için gidilen hukuk mahkemeleri, olayların oluşumu hususunda ceza mahkemelerinin aldığı kararlara bağlı olduğundan Türk Hukukunda öngörülen adli yol, işkence mağdurlarının tazmin edilmesinde sonuçsuz kalmaktadır. Ceza mahkemeleri işkence filleri ve belirlenen yaralar arasında neden-sonuç ilişkisini nihai olarak oluşturmadıklarında hukuk mahkemeleri tazminatın ödenmesinden kaçınmaktadır.

1. Genel İlkeler

AIHM, AIHS'nin 13. maddesinin, AIHS'de yer alan hak ve özgürlüklerden faydalanmayı sağlayan başvurunun yerel hukukta bulunmasını güvence altına aldığını öne sürmüştür. 13. maddeden doğan yükümlülüğün kapsamı başvuranın şikayetini AIHS'ye dayandırdığı niteliğine göre değişmektedir.

“Etkili başvuru” kavramı, bir kişinin devlet görevlilerinin ellerinde bulunurken uğradığı ciddi yaralanmalar hakkında şikayette bulununca, uygun olduğu koşulda ve iç hukukta başka başvuru olmaksızın tazminatın ödenmesi dışında etkili ve ayrıntılı bir soruşturma gerektirmektedir. Soruşturma türü ise şartlara göre değişmektedir. Ancak, şartlar ne olursa olsun, yetkililer resmi şikayet yapılır yapılmaz harekete geçmelidir. Şikayet yapılmadığında bile işkence veya kötü muamele olduğunu gösteren yeterli kesin belirtiler olduğunda soruşturma açılması uygun olacaktır (Bkz. Özbey-Türkiye (karar), no: 31883/96, 8 Mart 2001 ve İstanbul Protokolü). Yetkililer işkence mağdurlarının kötü durumlarını göz önünde bulundurmalı ve bir kişi ciddi yaraları olduğunda şikayette bulunmak için yeterli olanağı veya isteği bulunmamaktadır (Aksoy, §§97 ve 98).

Yürütülen soruşturma teoride olduğu gibi uygulamada da “etkili” olmalı ve savunmacı devletin yetkililerinin fiilleri veya unutkanlığı nedeniyle haksız olarak engellenmemelidir (Aksoy, §95; Aydın, §103). Bu soruşturma sorumluların bulunmasını ve cezalandırılmasını sağlamalıdır (Aksoy, §98). Böyle olmadığı durumda, temel önemi dışında işkence ve ceza veya insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelelerin genel yasal yasağı uygulamada etkili olmayacak ve bazı durumlarda devlet görevlilerinin benzeri cezasızlıktan faydalanarak kontrolüne tabi kişilerin haklarını çiğnemesi mümkün olacaktır (Labita-İtalya, no.26772/95, §131, 2000-IV).

Sonuçtan değil ancak olanaklardan doğan zorunluluğun söz konusu olduğu doğrudur. AIHM, dış dünyayla ilişkisi kesilen veya kendisine destek olabilecek ve gerekli kanıtları oluşturabilecek doktor, avukat, aile yakını veya arkadaşlarla görüşmesi engellenmiş mağdur için göz altı sırasında uğranılan işkence yönünde yapılan şikayetleri desteklemenin zor olacağını kaydetmiştir (Aksoy, §97). Yetkililerin, mağdur olduğu varsayılan kişinin bu iddialar konusunda yaptığı ayrıntılı beyan, görgü tanıklarının ifadeleri, bilirkişilerin incelemeleri ve yaralar hakkında hazırlanan kesin ve tam bir özet ve yaraların nedenine ilişkin tıbbi saptamaların objektif analizini sağlamaya yönelik ek tıbbi belgeler dahil olmak üzere söz konusu olaylara ilişkin kanıtlar elde etmek için elinde bulunan makul önlemleri alma zorunluluğu bulunmaktadır. Yaraların nedenini veya sorumluluklarını ortaya koymasını güçleştiren soruşturmadaki her türlü eksiklik bu kurala uymama riskini taşımaktadır.

Devlet memurları tarafından yapılan işkence ve kötü muamele hakkında yürütülen soruşturmanın somut olması için soruşturmadan sorumlu ve tetkikleri yapan kişilerin olaylara karışan kişilerden bağımsız olmalıdır (Bkz., mutatis mutandis, Güleç-Türkiye, 27 Temmuz 1998 tarihli karar, 1998-IV, §§81-82 ve Oğur-Türkiye, no:21594/93, §§91-92, 1999-III). Neticede bu durum her türlü hiyerarşik ve kurumsal ilişkinin olmamasının yanı sıra uygulamada da tam bir bağımsızlık gerektirmektedir (Bkz. mutatis mutandis, Ergi-Türkiye, 28 Temmuz 1998 tarihli karar, 1998-IV, §§ 83-84 ve Hugh Jordan-İngiltere, no: 24746/94, §120, 2001-III).

Şüphesiz ivedilik ve makul özen zarurietiyi bu bağlamda açık değildir. Kötü muameleye ilişkin şikayetler hakkında yapılan soruşturma söz konusu olduğunda yetkililerin hızlı davranması eşitlik ilkesine göre kamunun güvenini korumak ve yasadışı eylemler konusunda suç ortaklığını veya hoşgörülüğün bulunduğu kanısının oluşmasını engellemek için genel olarak zaruri kabul edilebilir (Bkz. İndelicado-İtalya, no: 31143/96, §37, 18 Ocak 2002 ve Özgür Kılıç-Türkiye (karar), no:42591/98, 24 Eylül 2002). Araştırmanın ilerlemesini engelleyen engeller veya zorlukların bulunduğu özel bir durumda, yetkililer tarafından acil olarak başlatılan soruşturma genel olarak kamuoyunun güvenini ve hukuk devletine olan

inancı korumak ve yasadışı eylemler veya suçların işlenmesindeki anlaşmalar konusunda hoşgörölüğün bulunduğu kanısının oluşmasını önlemek için başlıca unsur olarak kabul edilebilir (Bkz. mutatis mutandis, Paul ve Audrey Edwards-İngiltere, no:46477/99, §72, 2002-II).

Aynı nedenlerden dolayı sorumluların teoride olduğu gibi pratikte de sorumluluk almalarını sağlamak için soruşturmada veya soruşturma sonuçlarında yeterli kamu kontrolünün olması gerekir. Kamu kontrolünün derecesi davadan davaya değişebilmektedir. Ancak her durumda soruşturma işlemine şikayetçinin girişimde bulunması kaçınılmazdır (Aksoy, §98, s.2287; Büyükdag, § 67).

2. Davaya uygulanması

AİHM, sunulan kanıtlara dayanarak Savunmacı Hükümetin 3. madde gereğince başvuruların maruz kaldığı işkenceden sorumlu olduğuna karar vermiştir. İlgili kişiler tarafından yapılan şikayetler bundan böyle 13. madde gereğince “savunulabilir” olacaktır. Yetkililerin yukarıda sıralanan gerekliliklere cevap verecek etkin soruşturmanın açılması ve yürütülmesi zorunluluğu bulunmaktaydı.

AİHM, başvurular tarafından yapılan şikayetin ardından soruşturmanın yapıldığını ve Yargıtay önünde hala askıda olan ceza muhakemeleri usulünün başlatıldığını gözlemlemiştir. AİHM için yürütülen soruşturmanın ve ceza muhakemeleri usulüne gösterilen özeni dolayısıyla “somut” yönünü değerlendirmek söz konusudur.

Başvurular soruşturmanın bazı noktalarda etkililiğini eleştirmişlerdir.

a) Tetkiklerdeki olası hatalar

Başvurulara göre soruşturma, işkence mağdurları tarafından teşhis edilmediğinden kısmen beraat eden polislerden Mustafa Sara’nın Ağır Ceza Mahkemesi önüne hiç bir zaman çıkmadığı için somut olarak nitelendirilemez.

AİHM, haklarında suçlamada bulunulan iki polis Mustafa Sara ve Ahmet Bereket’in ifadelerinin istinabeye eklendiğini ve bu kişilerin İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi önüne hiçbir zaman çıkmadıklarını ortaya koymuştur. Bu bağlamda muhakeme usulu boyunca hiç bir zaman karşılaşma imkanı bulamayan Zülcihan Şahin, Sevgi Kaya, Okan Kablan, Arzu Kemanoglu, Müştak Erhan İl, Ulaş Batı, İzzet Tokur, Ali Kılıç ve Sinan Kaya’ya işkence yapan Mustafa Sara’nın teşhis edilememesinden dolayı beraat etmesi anlaşılmalıdır.

AİHM ayrıca Gedik, Erhan İl ve Kemanoglu’nu muayene eden doktorların bu kişiler üzerinde bulunan izlerin kaynağını belirlemek amacıyla ek muayenenin yapılması kararı almasına rağmen, bu ek muayenelerin hiç bir zaman gerçekleştirilmemesini ve ne Cumhuriyet Başsavcısının ne de İstanbul Ağır Ceza Mahkemesinin bu boşluğu doldurmaya çalışmasını üzücü bulmuştur. AİHM, bu davada ek muayenelerin yapılmayışı Gedik, Erhan İl ve Kemanoglu gibi tutuklu bulunan kişileri temel güvencelerden mahrum ettiğine ve bu da soruşturmada eksikliğe neden olup bazı durumlarda “insanlık dışı ve küçültücü muamele” oluşturduğuna kanaat getirmiştir (Algür-Türkiye, no: 32574/96, §44, 22 Ekim 2002).

AİHM, bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda, bu iki hatanın soruşturmanın etkili olmasını engellediği sonucuna varmıştır.

b) iddia edilen makul ivedilik ve önem eksikliğiyle beraber sanıkların ceza almaması

AİHM, soruşturmanın genelinde uzun sürdüğünü saptamıştır: olaylardan sekiz yıl sonra haklarında suç duyurusunda bulunan polisler hakkında yürütülen ceza muhakemeleri usulü Yargıtay önünde hala askıda bulunmaktadır.

AİHM, 4 Mart 1997 tarihinde yani şikayetin yapıldığı tarihten bir yıl sonra İstanbul savcılığı başvuruların göz altından sorumlu beş polis hakkında ceza davası açtığını saptamıştır. İki yıl sonra bir diğer polis işkence yapmakla suçlanmıştır. Ağır Ceza Mahkemesi 21 Mayıs 1998 tarihine kadar ilk tanıkları ve sanıkları dinlemiştir. Ancak ilk derece mahkemesi, 21 Mayıs 1998 ile 25 Aralık 2002 tarihleri arasında gerçekleşen otuz kadar duruşmada iki tanığı karşılaştırmaya çalışmış, 13 Şubat 2002 tarihinde yani önemli kanıtların elinde bulunduğu 21 Mayıs 1998 tarihinden üç yıl dokuz ay sonra tanıkları dinlemekten vazgeçmiştir. Ayrıca daha sonraki bir dönemde sanıkların temsilcilerinin görevlerinden çekilmeleri üzerine bir uzatma daha gerçekleşmiştir.

İlk derece mahkemesi şikayetin yapıldığı tarihten altı yıl on bir ay sonra yani 5 Şubat 2003 tarihinde sanıklar Mustafa Taner Paylaşan, Ahmet Bereket, Fatih Berkup ve Yakup Doğan aleyhindeki muhakeme usulüne zamanaşımı ve M.A. Çavdar aleyhindeki muhakeme usulüne ise ölüm nedeniyle son vermiştir. Mahkeme Mustafa Sara'yı Gedik ve Devrim Öktem'e işkence yapmaktan suçlu bulmuş ve iki yıl hapis cezasına çarptırarak altı ay kamu görevinden uzaklaştırılmasına karar vermiştir. Ancak mahkeme sanığın diğer suçlardan beraat etmesine karar vermiştir. Bununla birlikte dava hakkında ceza alan tek kişi olmasına rağmen aleyhine açılan davadan beş yıl sonra hakkında nihai ceza kararının alınmaması nedeniyle zamanaşımından yararlanması olasıdır.

AİHM için yerel mahkemelerin işkence ve kötü muamele yapmakla suçlanan devlet memurlarının ivedilikle haklarında karar alınmasına ve dolayısıyla zamanaşımından faydalanmamalarına özen göstermemeleri üzüntü vericidir.

Sonuç olarak ilk derece mahkemeleri önündeki muhakeme usulündeki bu çok önemli gecikme göz önünde bulundurulduğunda AİHM, Türk makamlarının şiddet uygulayan kişilerin aleyhlerinde yürütülemeyecek kanıtların olmasına rağmen ceza almaması nedeniyle gerekli ivediliği ve makul önemi göstermediklerine kanaat getirmiştir.

c) sonuç

Sonuç olarak yukarıda sözü edilen soruşturma hataları ve şiddet uyguladığı varsayılan kişilerin ceza almamasına neden olan gerekli ivediliğin ve önemin olmaması cezai başvurunun etkisiz olmasına sebep olmuştur. Aynı şekilde, olanlar, başvuruların iddia ettikleri şiddet uygulamalarının telafi edilmesini sağlamak için yapılan hukuk başvurularını dava koşullarında sonuçsuz bırakmıştır.

Bütün bunlar göz önünde bulundurulduğunda başvuruların konuya ilişkin uygun başvuru yollarını tüketme kuralını yerine getirdikleri kanaatine varılabilir.

Dolayısıyla 13. maddenin ihlali söz konusudur.

III. AİHS'NİN 5§3. MADDESİNİN İHLAL EDİLMESİ HAKKINDA

A. Göz Altı Süresi Hakkında

Okan Kablan dışında bütün başvuranlar AİHS'nin 5§3 maddesi gereğince derhal mahkeme veya hakim önüne çıkarılmadıklarından şikayetçi olmuşlardır.

Başvuranlar bunun gibi hukuki kontrol dışında tamamen polislere bağlı olunan uzun süreli göz altını haklı gösterecek hiçbir unsurun bulunmadığına kanaat getirmişlerdir.

Hükümet Türk hukukunda toplu işlenmiş suçlar için göz altı süresinin kanıtların toplanması için gerekli olduğunu öne sürmüştür. Hükümet davada göz altı süresinin terör suçlarına karşı mücadelenin boyutu ve ciddiyetinden dolayı gerekli olduğunu hatırlatmıştır.

AİHM, 5. maddenin kişinin özgürlüğüne devlet tarafından yapılan keyfi ihlallere karşı korumak olan temel hakka yer verdiğini hatırlatmıştır. Yürütmenin bu türden müdahalesinin hukuki kontrolü keyfiyet riskini en aza indirmek ve “özellikle AİHS’nin önsözünün atıfta bulunduğu” “demokratik toplumun” “temel ilkelerinden” biri olan hukukun üstünlüğünü sağlamak amacıyla tasarlanan 5§3 maddesinin garanti ettiği temel unsuru oluşturmaktadır (Bkz. Sakık ve diğerleri-Türkiye, 26 Kasım 1997 tarihli karar, 1997-VII, s.2623-2624, §44). Tek hızlı hukuki müdahalenin ancak tutuklu kişilere yapılan kötü muamelelerin ortaya çıkarılması ve önlenmesini sağlayabileceği söylenebilir (Bkz. mutatis mutandis, Dikme, §64).

AİHM, Brogan ve diğerleri-İngiltere davasında (29 Kasım 1998 tarihli karar, seri A, no:145-B, s.33, §62) hukuki müdahale olmadan dört gün altı saatlik göz altının, teröre karşı toplumu uyarma amacı olsa bile, 5§3 maddenin belirlediği kesin zaman sınırlarını aştığı sonucuna varmıştır.

Davda başvuranların göz altı süresi (Gedik, Erhan İl, Devrim Öktem, Kemanoglu’nun) 6 Şubat, (Batı, Kaya, Altun, Tokur, Kaya, Karahancının) 8 Şubat ve (Bozkurt, Sürücünün) 14 Şubat’ta tutuklanmasıyla başlamış ve (Altun’un) 16 Şubat, (Batı, Gedik, Kaya Tokur, Kaya, Kemanoglu, Şahin, Karahancı, Devrim Öktemin) 19 Şubat ve (Bozkurt, Sürücü’nün) 25 Mart’ta DGM hakimi önüne çıkarıldıklarında sona ermiştir. Başvuranların göz altı süreleri on bir ve on üç gün olarak değişmektedir. AİHM, ilgililere atfedilen eylemler terör tehdidi olarak nitelendirilse bile başvuranların hukuki müdahale olmadan on bir ve/veya on üç gün boyunca tutulmasının gerekli olduğunu kabul etmemektedir.

Sonuç olarak AİHM, on bir ve/veya on üç gün süren göz altının, içtihatından da anlaşılacağı gibi ivedilik kavramına uygun olmadığına kanaat getirmiştir.

B. Tutukluluk Süresi Hakkında

Başvuranlar Öktem, Kablan ve Erhan İl 5§3 maddesinin ikinci cümlesine göre makul süre içinde yargılanmadıklarından ve muhakeme usulü süresince serbest bırakılmadıklarından şikayetçi olmuşlardır.

Hükümet başvuranların iddiasını reddederek tutulu tutulmalarının gerekçelerinin uygun ve yeterli olduğunu öne sürmüştür. Hükümet şüphelerin devam etmesi hususunda ilgili kişiler hakkındaki karinelerin suçlamanın önemi nedeniyle ağır ve kesin olduğunu öne sürmüştür. Hükümet ayrıca farklı tarihlerde bir çok suç işlemekle itham edilen yirmi kişiye ilişkin davanın karmaşıklığını öne sürmüştür. Dolayısıyla dava, suçu oluşturan şartların ve sanıklar arasındaki ilişkilerin açığa kavuşturulması için uzun ve titiz bir soruşturmayı gerekli kılmaktadır.

Başvuranlar Hükümetin iddialarına itiraz ederek tutukluluk süresine ilişkin iddialarını yinelemişlerdir.

AİHM, öncelikle başvuranların tutukluluk hali Devrim Öktem, Kablan, ve Erhan İl için 6 Şubat 1996 tarihinde, ve Öktem için 8 Şubat 1996 tarihinde başlamıştır. Tutukluluk hali Kablan için 21 Ekim 1997 tarihinde, Öktem için 16 Temmuz 1998 tarihinde, Erhan İl için 8 Nisan 1999 tarihinde ve Öktem için 25 Şubat 2000 tarihinde sona ermiştir. Göz önünde bulundurulması gereken dönemler Kablan için bir yıl sekiz ay ve on beş gün, Öktem için iki yıl beş ay ve on gün, Erhan İl için üç yıl iki ay ve iki gün ve Öktem için dört yıl ve on yedi gündür.

AİHM, tutukluluk süresinin makul yönünün soyut bir değerlendirmeye yapılmadığını hatırlatmıştır. Bir sanığın tutukluluğunun yasallığı konun özelliklerine göre her durumda farklı değerlendirilmelidir. Tutukluluğun devamı, verilen herhangi bir davada somut

göstergelerinin, suçsuzluk karinesine rağmen AİHS'nin 5. maddesinde belirtilen kişi özgürlüğüne saygı kuralından önce gelen kamu yararının öneminin ortaya konulmasına bağlıdır (Bkz. Labita, §§152 ve devamı).

İlk olarak yerel hukuk makamları herhangi bir davada sanığın tutukluluk halinin makul süreyi geçmemesine özen göstermelidir. Bu bağlamda yerel makamlar, suçsuzluk karinesini göz önünde bulundurarak 5. maddenin belirttiği kuralın ihlalini gerektirecek söz konusu kamu yararını ortaya koyacak veya ortadan kaldıracak bütün koşulları incelemeleri ve sanıkların serbest bırakılma talepleri hakkında karar verirken bu durumu göz önünde bulundurmaları gerekir. AİHM, zaten söz konusu kararlarda yer alan gerekçelere ve ilgili kişinin başvurularında belirttiği diğerlerinden farklı yansıtılmayan olaylara dayanarak AİHS'nin 5§3 maddesinin ihlal edilip edilmediğini belirlemelidir (Assenov ve diğerleri, §154 ve Demirel- Türkiye, no:39324/98, §57, 28 Ocak 2003).

Bu durumda dosyada bulunan unsurlardan DGM'nin her zaman ki gibi "aleyhinde yapılan suçlamaların niteliği ve kanıtlar göz önünde bulundurarak" türünden aynı basmakalıp formülleri kullanarak, en az iki kez hiç bir gerekçe göstermeksizin başvuruların tutukluluk hallerinin devamı kararı aldığı ortaya çıkmaktadır. Bu gerekçeler sanıkların tümü için geçerli olup sadece davadaki suçun niteliğini belirtmekle sınırlıdır. Bu gerekçeler belirtilen risklerin dayanağını destekleyecek hiç bir değerlendirmeyi ortaya koymamakta ve başvurular nezdinde gerçeği oluşturmamaktadır. Ayrıca gerekçeler başvurulara yönelik yapılan suçlamaların zaman içinde güçlenmek yerine zayıflayan unsurlara dayandığını göz önünde bulundurmamıştır. AİHM'nin eline, sırasıyla serbest bırakılan başvuruların belirli bir ikametgahının olmadığını veya bu kişilerin daha sonra yapılacak teşhisten kaçmaya çalıştıklarını gösterecek hiç bir unsur veya bilgi ulaşmamıştır. Aynı şekilde AİHM'ye göre bu davada, başvurulara yapılan ithamların boyutuna rağmen, Kablan'ın olaylar sırasında on sekiz yaşından küçük olduğu düşünülürse ve başvuruların ön soruşturma sırasında polislerin şiddetine maruz kaldıklarını belirttikçe özel bir önemin gösterilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla ilgili kişiler için tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmalarını sağlamalarında yarar vardır.

AİHM, davada sadece önemli olan nedenlerin, söz konusu özgürlüğün kısıtlandığı sürelerin 5§3 maddesine göre kanıtlanmaları olacağı sonucuna varmıştır. Ancak durum böyle olmadığından AİHS'nin 5§3 maddesi ihlal edilmiştir.

II. SÖZLEŞMENİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

Sözleşmenin 41. maddesi gereğince,

A. Tazminat

Maddi tazminat adı altında başvurular Batı, Altun, Tokur ve Sürücü 100 000 euros (EUR), Gedik, Erhan İl, ÖKTEM, Kaya, Kablan, Kaya, Kemanoglu, Şahin, Karahancı, Bozkurt ve Öktem her biri 50 000 EUR talep etmiştir.

Manevi tazminat adı altında başvurular Batı, Gedik, Erhan İl, Öktem, Kaya, Tokur, Bozkurt, Kemanoglu, Şahin, Karahancı ve Sürücü her biri için 100 000 EUR, Öktem ve Kablan her biri için 150 000 EUR ve Altun 300 000 EUR talep etmiştir.

Hükümet AİHM'nin bu talepleri dayanaktan yoksun oldukları ve aşırı oldukları için reddetmesini talep etmiştir.

AİHM, başvurular Ulaş Batı, Bülent Gedik, Müştak Erhan İl, Özgür Öktem, Sinan Kaya, İsmail Altun, İzzet Tokur, Okan Kablan, Devrim Öktem, Sevgi Kaya, Arzu Kemanoglu, Zülcihan Şahin ve Ebru Karahancı'nın mağdur olduğu AİHS'nin 3 ve 13.

maddeleri alanında AİHS'nin önemli ölçüdeki ihlalleri ve AİHS'nin diğer maddelerine göre vardığı sonuçlar göz önünde bulundurduğunda aşağıda sıralanan tutarların maddi ve manevi tazminat adı altında başvuranlara ödenmesine karar vermiştir: başvuranların her birine Batı, Gedik, Erhan İl, Kaya, Tokur, Kablan ve Kemanoglu'na 20 000 EUR, Öktem'e 22 000 EUR, Altun'a 18 000 EUR, Devrim Öktem'e 50 000 EUR, Kaya'ya 30 000 EUR, Şahin'e 23 000 EUR ve Karahancı'ya 24 000 EUR.

AİHM, başvuranlar Sürücü ve Bozkurt hakkında göz altı sürelerini göz önünde bulundurarak AİHS'nin 5§3. maddesinin ihlal edildiği sonucuna vardığını hatırlatmıştır. AİHM, içtihatına uygun olarak bu iki başvuranların her birine manevi tazminat adı altında 2 000 EUR verilmesine karar vermiştir.

B. Masraf ve Harcamalar

Başvuranlardan her biri yerel mahkemeler ve AİHM önünde haklarını ararken yaptıkları masraf ve harcamalar için sırasıyla 5 000 EUR (Kaya, Şahin, Karahancı, Kemanoglu, Kaya, Öktem, KAbalan, Gedik, Erhan İl ve Devrim Öktem), Altun ve Bozkurt 7 500 EUR, Batı Tokur ve Sürücü 1 866 EUR talep etmiştir. Avukat masrafları için ise Altun ve Bozkurt 5 000 EUR talep etmişlerdir. Diğer başvuranlar her biri için 10 000 EUR talep etmişlerdir.

Hükümet talep edilen miktarların aşırı olduğunu iddia etmiştir.

AİHM'nin içtihadında yer aldığı gibi 41. maddeye göre verilen masraf ve harcamaların gerçekliği, gerekliliği ve ayrıca oranların makul yönünün bulunduğu ortaya çıkmaktadır. Ayrıca, adli masraflar ihlalin olduğu durumlarda geri ödenmektedir (Beyeler-İtalya (adli tatmin) no: 33202/96, §27, 28 Mayıs 2002).

AİHM, başvuranların taleplerini destekleyici hiç bir kanıt sunamadıklarına ve avukatların ödenmesini istedikleri çalışma saatleri hakkında detay belirtmediklerine kanaat getirmiştir. Hakkaniyete uygun olarak AİHM, başvuranlara bu bağlamda toplam 20 000 EUR ödenmesine karar vermiştir. Ayrıca işbu davanın savunulması için avukat yardımı olarak Avrupa Konseyi'nin ödediği 1 420 EUR, bu toplam tutardan düşürülmelidir.

C. Temerrüt faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı basit faize dayalı olarak %3'lük bir faiz oranı uygulanacağını belirtmektedir.

BU SEBEPLERDEN ÖTÜRÜ MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE

Hükümetin ön itirazların reddedilmesine;

Ulaş Batı, Bülent Gedik, Müştak Erhan İl, Özgür Öktem, Sinan Kaya, İsmail Altun, İzzet Tokur,i Okan KAbalan, Devrim Öktem, Sevgi Kaya, Arzu Kemanoglu, Zülcihan Şahin ve Ebru Karahancı'nın mağduru olduğu muamelelere ilişkin olarak AİHS'nin 3. maddesinin ihlal edildiğine;

Ulaş Batı, Bülent Gedik, Müştak Erhan İl, Özgür Öktem, Sinan Kaya, İsmail Altun, İzzet Tokur,i Okan KAbalan, Devrim Öktem, Sevgi Kaya, Arzu Kemanoglu, Zülcihan Şahin ve Ebru Karahancı hakkında AİHS'nin 13. maddesinin ihlal edildiğine;

Okan Kabalan dışındaki diğer başvuranların göz altı süreleri konusunda AİHS'nin 5§3 maddesinin ihlal edildiğine;

Devrim Öktem, Özgür Öktem, Okan Kablan ve Müştak Erhan İl'in tutuklu bulunduğu süre konusunda AİHS'nin 5§3 maddesinin ihlal edildiğine;

a) Bu kararın, AİHS'nin 44§2 maddesine göre kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden TL'sına çevrilmek üzere Savunmacı Hükümetin;

i. maddi ve manevi tazminat için Batı, Gedik, Erhan İl, Kaya, Tokur, Kablan ve Kemanoglu'na 20 000 EUR (yirmi bin euros), Özgür Öktem'e 22 000 EUR (yirmi iki bin euros), Altun'a 18 000 EUR (on sekiz bin euros), Devrim Öktem'e 50 000 EUR (elli bin euros), Kaya'ya 30 000 Eur (otuz bin euros), Şahin'e 23 000 EUR (yirmi üç bin euros), Karahancı'ya 24 000 EUR (yirmi dört bin euros);

ii. manevi tazminat için Sürücü ve Bozkurt'a 2 000 EUR (iki bin euros)

iii. mahkeme masrafları ve miktara yansıtılabilecek KDV ve pul, harç ve masraflarla birlikte başvuranlara, 1 420 EUR (bin dört yüz yirmi euros) tutarındaki avukat yardımı düşürülmek üzere ortaklaşa 20 000 EUR (yirmi bin euros)

ödemesine;

b) Belirtilen süre bitiminden ödemenin yapıldığı tarihe kadar geçen süre için, yukarıda belirtilen tutarlara, Avrupa Merkez Bankasının kredi faiz oranına yüzde üç puan eklenmek suretiyle gecikme faizi uygulanmasına;

karar vermiştir.

Hakkaniyete uygun tazminata ilişkin diğer taleplerin reddine karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak verilmiş ve 3 Haziran 2004 tarihinde, İçtüzüğü'nün 77.maddesinin 2.ve 3. fıkraları uyarınca yazılı olarak tebliğ edilmiştir